

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 199, 199², 253², 256², 260¹, 266¹, 267², 267³, 276⁴ IR 282 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS ĮSTATYMO 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 199, 199², 253², 256², 260¹, 266¹, 267², 267³, 276⁴ ir 282 straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – BK projektas) ir Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo (toliau – KŽĮ) 8 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – KŽĮ projektas) projektai (toliau – Įstatymų projektai) parengti, siekiant:

- numatyti griežtesnę baudžiamąją atsakomybę už nusikalstamas veikas, neteisėtai bet kokiomis priemonėmis (oro, vandens, kelių transporto priemonėmis) gabenant prekių, įskaitant ribotos apyvartos arba draudžiamus daiktus ir medžiagas, kontrabandą, kai tai daroma visuomenei pavojingu būdu;

- atsižvelgiant į šiuo metu egzistuojančią baudžiamosios atsakomybės už tyčinius transporto eismo tvarkos ar saugumo taisyklių pažeidimus, sukėlusius pavojingus padarinius, reglamentavimo BK spragą, siūloma įtvirtinti horizontalią baudžiamojo įstatymo normą, numatančią baudžiamąją atsakomybę už tokius pažeidimus, sukėlusius pavojų žmogaus gyvybei ar sveikatai, nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiai įmonei, saugaus transporto eismo sutrikdymus arba viešosios tvarkos šiurkščius pažeidimus. Siūlomu reglamentavimu kartu reaguojama į vis didėjančią autonomiškai arba nuotoliniu būdu valdomų objektų, judančių oru, neteisėtą panaudojimą (t. y. šiurkščiai pažeidžiant bendrąsias skrydžių taisykles arba bepiločių orlaivių naudojimo taisykles), kurie kelia didelę grėsmę oro erdvės bei civilinės aviacijos saugumui (skrydžių saugai).

- numatyti galimybę taikyti kriminalinės žvalgybos priemones už naujai kriminalizuotas nusikalstamas veikas, kurios automatiškai nepatenka į KŽĮ 8 straipsnio taikymo sritį.

Priežastys paskatinusios įstatymų pakeitimus:

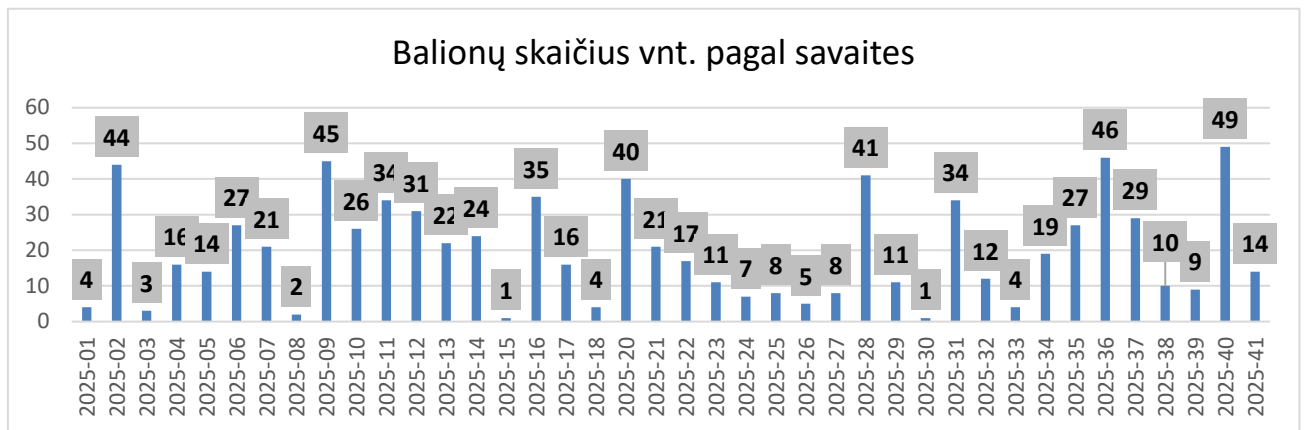
- **kontrabandos (akcizinių prekių) gabenimo masto augimas:**

Lietuvos geografinė padėtis palanki tabako gaminių neteisėtam tranzitui gilyn į Vakarų Europą. Didelis tabako gaminių kainų skirtumas Lietuvoje ir Baltarusijoje bei Baltarusijos vyriausybės vykdoma tabako pramonės politika motyvuoja tabako gaminių kontrabandą.

Sustiprinus valstybės sienos apsaugą techninėmis priemonėmis, kontrabandos gabenimas sausumos keliu tapo daug sudėtingesnis, todėl kaltininkai pasitelkė kitus, visuomenei ženkliai pavojingesnius, kontrabandos prekių gabenimo būdus, kurie šiuo metu itin plačiai naudojami bei tampa pagrindiniu kontrabandos prekių gabenimo metodu.

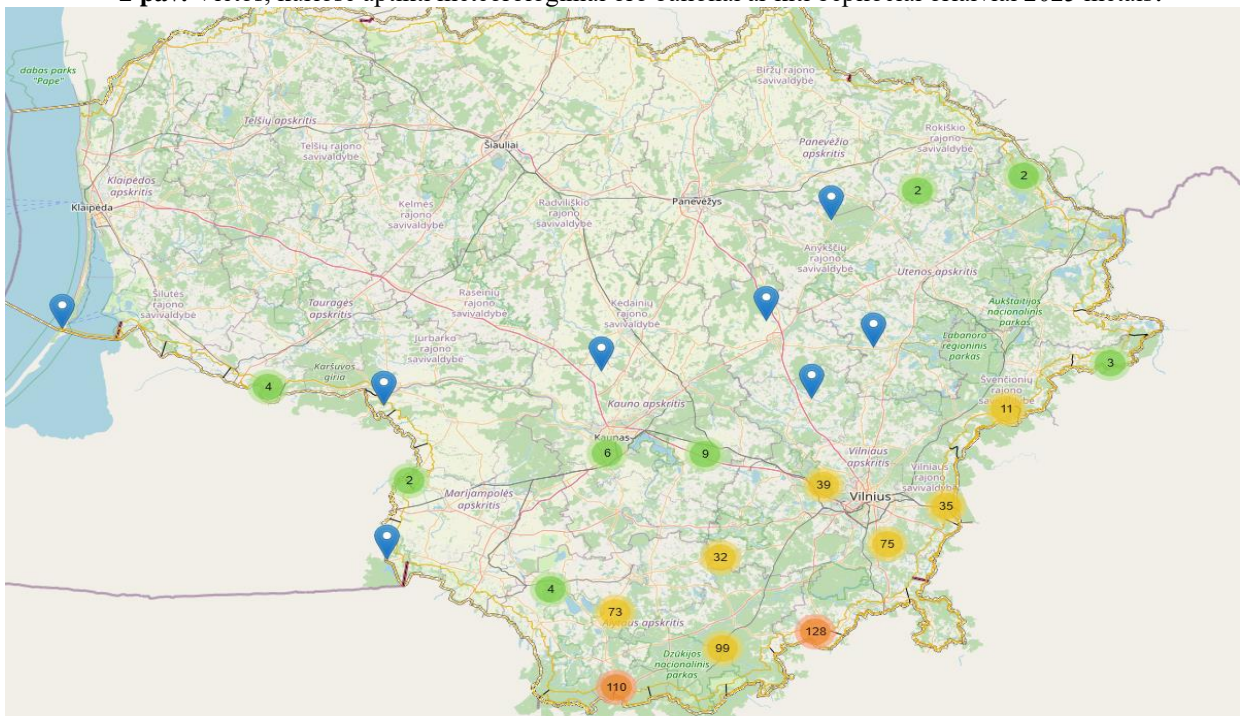
Nuo 2024 metų antros pusės išpopuliarėjo tabako gaminių kontrabanda naudojant inertinių dujų pripūstus oro balionus, ši tendencija laikosi ir šiemet. Analizuojamu laikotarpiu nustatyti 434 atvejai, kuomet aptiktos būtent oro balionais atgabentos cigaretės, jais atgabenta beveik 800 tūkst. pakelių. Pastebima, kad oro balionais gabenamų siuntų dydis išaugo: anksčiau dažniausiai buvo gabenamos apie 500-750 pakelių dydžio cigarečių siuntos, o šiemet siuntų dydis svyruoja apie 1500 pakelių. Pasitaikė išskirtinių atvejų, kai naudojant keturių ir šešių balionų jungtis atgabenta didelės siuntos – daugiau kaip 10 tūkst., kitu atveju – 9500 pakelių siunta. Atkreiptinas dėmesys, kad cigarečių gabenimo balionais atstumas didėja – jie gali nuskrietti ir daugiau, negu 100 km į šalies gilumą nuo Lietuvos valstybės sienos.

1 pav. atvaizduotas balionų skaičius savaitėmis, iš viso per 2025 metus iki spalio 9 aptikti **792 balionai**.



Vis dažniau meteorologiniai oro balionai skrieja toliau už pasienio ruožo ribų, šiame šalies viduje aptikti 369, iš 792 balionų. Per visus 2024 metus tik 48 balionai nusileido šalies viduje.

2 pav. Vietos, kuriose aptikti meteorologiniai oro balionai ar kiti bepiločiai orlaiviai 2025 metais.



Duomenys rodo, kad šiemet per devynis mėnesius daugiau, negu keturi penktadaliai (80,1 proc.) iš Baltarusijos į Lietuvą patekusių cigarečių yra atgabentos oru – naudojant oro balionus ar kitus bepiločius orlaivius. Nustatyti 496 atvejai (2024 m. per visus metus – 318), kai aptiktos cigaretės buvo atgabentos tokiu būdu, iš jų oro balionai kontrabandai naudoti 434 atvejais. Iš viso sulaikyta virš 1,1 mln. Cigarečių pakelių atgabentų oru, iš jų naudojant oro balionus apie 800 tūkst. pakelių (per visus 2024 metus oru atgabenta 602 tūkst. pakeliai cigarečių, iš jų oro balionais 230 tūkst.). Nustatyta 115 asmenų, kurie susiję su cigarečių gabenimu oru. Per 2025 metus (iki š. m. spalio 27 d.) buvo pastebėti 177 dronai, nutupdyta buvo 50 dronų. Taip pat aptiktas 541 oro balionas. Toks cigarečių kontrabandos būdas kelia ne tik viešojo saugumo grėsmes (kontrabandos valdymo aspektu), bet ir sukelia realias rizikas civilinei aviacijai ir kritinei infrastruktūrai. Vertinama, kad meteorologinio baliono susidūrimas su orlaiviu gali sukelti orlaivio avariją, ypač jeigu susidūrimas įvyktų orlaiviui kylant arba leidžiantis. Dėl meteorologinių balionų, skrendančių į oro uostų prieigas, trikdomas Vilniaus ir Kauno oro uostų darbas, aviacijos sektorius patiria tiek finansinę, tiek reputacinę žalą. Oro uostų darbo trikdymas, skrydžių atšaukimas kelia visuomenės

nepasitenkinimą, tuo pačiu, šiems incidentams kartojantis, jiems pasižymint masiškumu, mažinamas visuomenės saugumo jausmas.

Oro balionais dažniausiai gabenamos apie 1500 pakelių dydžio siuntos ir jų dydis, kas sudaro apie 6000 Eur sumą, šiuo metu neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, todėl maksimali įmanoma bausmė už tokios veikos padarymą yra iki 6 000 Eur administracinė bauda, kas, atsižvelgiant į kaltininkų naudojamo kontrabandos gabenimo būdo sukeliamas grėsmes bei galimas pasekmes, aiškiai neatitinka veikos pavojingumo pobūdžio. Bet, kaip jau buvo minėta, praktikoje pasitaikydavo ir daugiau kaip 10 tūkst. cigarečių pakelių kontrabandos siuntos. Būtina pažymėti ir tai, kad, tobulėjant oro balionais kontrabandos gabenimo metodui ir jam pasiteisinus, neatmestina, kad jais artimoje ateityje kontrabanda bus gabenami ir kiti kroviniai – ginklai, sprogstamosios medžiagos, narkotinės ar psichotropinės medžiagos ir pan.

Konstatuotina, kad oro balionų neutralizavimas dėl jų pernelyg didelio skrydžio aukščio ar greičio yra beveik neįmanomas. Be to, panaudojus neutralizavimo priemones prieš balionus, nėra garantijos, kad iš didelio aukščio krentantis krovinys nesukels materialinės ar fizinės žalos gyventojams.

Pastebėtina, kad galiojantis baudžiamajame įstatyme numatytas kontrabandos nusikaltimų reglamentavimas yra neutralus kontrabandinių prekių gabenimo būdai, net jeigu tas būdas sukelia papildomas visuomenei pavojingus padarinius, todėl baudžiamasis įstatymas neužtikrina tinkamo atsako, orientuoto į šiuolaikinės kontrabandos metodais sukeliamų grėsmių visuomenės saugumui veiksmingą užkardymą. Šiuo aspektu baudžiamojo įstatymo nuostatos, manytina, turėtų būti tikslinamos, veiksmingai prisiderinant prie šiuolaikinės kontrabandos metodų sukeliamų grėsmių, kurie savaime didina kontrabandos nusikaltimų pavojingumo pobūdį bei universaliai apimant ne tik oro būdu, bet ir galimai ateityje kitais visuomenės saugumui pavojingais būdais gabenamos kontrabandos, kuria galimai būtų gabenamos ne tik akcizinės prekės, bet ir ženkliai pavojingesni daiktai (ginklai, narkotinės medžiagos, branduolinės medžiagos ir pan.) užkardymą.

- didėjantis pavojus civilinės aviacijos (skrydžių) saugumui ir viešajai tvarkai:

Neteisėtas ar neapgalvotas skraidymo priemonių naudojimas kelia rimtą pavojų aviacijos (skrydžių) saugumui, ypač oro uostų prieigose, civilinės aviacijos maršrutuose, taip pat žmonių gyvybei ar sveikatai.

Meteorologiniai oro balionai skrieja nevaldomi priklausomai nuo vėjo krypties ir oro gūsių, dažniausiai labai aukštai (5 km ir didesniame aukštyje) bei pakankamai greitai (iki 200 km/h). Pastarojo meto įvykiai liudija tai, kad tokia veikla kelia ne tik ekonominį pavojų valstybei, bet taip pat akivaizdžiai neigiamai įtakoja visuomenės saugumą, įskaitant ir pavojų civilinei aviacijai. Konkretus incidentas fiksuotas 2024 m. rugsėjo 28 d., kai meteorologinis oro balionas, gabenantis kontrabandą, nusileido Vilniaus oro uosto teritorijoje, tuo sukeldamas reikšmingą grėsmę aviacijai. 2025 metais oro erdvės ribojimai, kurių užfiksuota daugiau nei 10, dažniausiai buvo susiję su dronais ir meteorologiniais reiškiniais/balionais. Ribojimai daugiausia paveikė Vilniaus oro uostą ir lėmė orlaivių kilimų bei tūpimų apribojimus arba skrydžių nukreipimus/užlaikymus. Pavyzdžiui, iš 2025 m. spalio 4 d. į spalio 5 d. fiksuotas įvykis, kai buvo laikinai uždaryta Vilniaus oro uosto oro erdvė dėl didelio kiekio meteorologinių balionų, įskridusių iš Baltarusijos (oro erdvė buvo uždaryta nuo 22.16 iki 4.50 valandos, apribojimai iš viso paveikė apie 30 skrydžių ir 6 tūkst. keleivių). Pastarasis incidentas parodė, kad kontrabandininkų naudojami būdai kelia tiesioginį ir realų pavojų kritinei civilinės aviacijos infrastruktūrai ir skrydžių saugai. Būtina pažymėti, kad po nurodyto incidento Vilniaus oro uoste panašaus pobūdžio situacijos 2025 m. spalio mėn. klostosi sistemškai, dėl ko Vilniaus oro uosto oro erdvė buvo laikinai uždaryta net kelias dienas iš eilės. Neabejotinai, tokia sisteminė nusikalstama veikla sukelia ženklus iššūkius nacionaliniam saugumui užtikrinti, kritinei infrastruktūrai apsaugoti bei, manytina, šios veiklos tinkamai neužkardžius, tik laiko klausimas, kada tokie oro uostų ar oro eismo trikdymai, sukeliantys pavojingus incidentus ar oro uostų veiklos sutrikimus netaps sisteminiu, nuosekliai pasikartojančiu reiškiniu, iš esmės užkertančiu kelia civilinės aviacijos sklandžiam funkcionavimui.

Kartu atkreiptinas dėmesys ir į tai, baudžiamasis įstatymas niekaip nereglementuoja atsakomybės klausimus, už bepiločių orlaivių (dronų) neteisėtą panaudojimą, sukeliantį pavojingus padarinius saugiam transporto eismui (pirmiausia, civilinės aviacijos saugai), nacionaliniam

saugumui reikšmingų objektų saugumui ar viešajai tvarkai. Aptariamam aspektui paminėtina ir tai, kad BK horizontaliai nereglamentuoja baudžiamosios atsakomybės už bet kurios rūšies transporto priemonių (oro, vandens, kelių, geležinkelio transporto priemonės) tyčine kaltės forma padaromus transporto eismo tvarkos ar saugumo taisyklių pažeidimus, sukeliančius pavojingus padarinius žmogaus gyvybei ar sveikatai, saugiam transporto eismui ar nacionaliniam saugumui svarbių objektų saugai.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes ir tai, kad oro kelias tapo pagrindiniu nusikalstamos veikos (kontrabandos) būdu, būtina įgyvendinti kompleksinį priemonių paketą, sprendžiantį ne tik fizinio saugumo, bet ir teisinės atsakomybės klausimus. Šiuo metu baudžiamoji atsakomybė už neteisėtas veiklas nurodomose srityse baudžiamajame įstatyme nėra pakankamai reglamentuota. Atsižvelgiant į tai, teisinis reguliavimas baudžiamosios politikos srityje turi atitikti esamas grėsmes, o taip pat atliepti ir galimus ateities iššūkius, ypač įvertinant technologinę pažangą (pvz., visuomenės saugumo pažeidimams daryti galimas pasitelkti įvairias technines ne tik oru, bet ir žeme, vandeniui ar pan. judančias priemones arba pasiteisinus kontrabanda oru gabenamų cigarečių būdui, naudojant oro balionus, ateityje galimai prognozuotinas ir kitų daiktų ar medžiagų (ginklų, narkotinių medžiagų ir pan.) gabenimas tokiu būdu).

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų rengimą parengė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. +370 5 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrm.lt) vyresnysis patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. +370 5 271 7292, el. p. jevgenijus.kuzma@vrm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

3.1. Šiuo metu baudžiamoji atsakomybė už prekių kontrabandą, įskaitant ribotos apyvartos arba draudžiamus daiktus ir medžiagas, BK yra reglamentuojama: BK 199 straipsnyje (Kontrabanda), BK 199² (Neteisėtas disponavimas akcizais apmokestinamomis prekėmis), 253² (Šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamųjų medžiagų ar strateginių prekių kontrabanda), 256² (Branduolinių ar radioaktyviųjų medžiagų arba kitų jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių kontrabanda), 260¹ (Narkotinių ar psichotropinių medžiagų kontrabanda), 266¹ (Pirmos kategorijos narkotinių ar psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrabanda), 267² (Stipriai veikiančių, nuodingųjų ar cheminių medžiagų kontrabanda), 267³ (Biologinių medžiagų, mikroorganizmų ar toksinų kontrabanda) ir 276⁴ (Lietuvos Respublikos tam tikrų dopingo medžiagų kontrolės įstatyme nurodytų medžiagų kontrabanda) straipsniuose. Baudžiamoji atsakomybė už tam tikros kategorijos kontrabandos dalyko graduojama, priklausomai nuo gabenamų prekių vertės (pvz., prekių kontrabanda, neteisėtas disponavimas akcizais apmokestinamomis prekėmis), daiktų kiekio (pvz., ginklai, šaudmenys, narkotinės medžiagos, prekursoriai ir pan.), nuo tikslo parduoti ar kitaip platinti egzistavimo (pvz., narkotinės ar psichotropinės medžiagos) – nuo šių kriterijų priklauso ir kaltininkui gresiančios bausmės griežtumas. Kaip minėta, galiojantis baudžiamajame įstatyme numatytas kontrabandos nusikaltimų reglamentavimas yra neutralus kontrabandinių prekių gabenimo būdui, net jeigu tas būdas sukelia papildomas visuomenei pavojingus padarinius. Be to, galiojantis baudžiamasis įstatymas nėra pajėgus reaguoti į šiuo metu itin paplitusios nedidelės vertės akcizinių prekių kontrabanda oro būdu sukeliamas grėsmes, kadangi BK nuostatos apskritai nenumato baudžiamosios atsakomybės už tokius kontrabandos atvejus, kurių šiuo metu yra absoliuti dauguma. Kaip nurodyta aukščiau, šiuo metu kontrabandiniais meteorologiniais balionais dažniausiai gabenamos apie 1500 cigarečių pakelių dydžio siuntos, kas sudaro apie 6000 Eur sumą, t. y. nesiekia 150 MGL, būtino baudžiamajai atsakomybei atsirasti, todėl už tokias veikas šiuo metu galima pritaikyti tik administracinę atsakomybę (numatančia galimybę, kaip griežčiausią sankciją, paskirti tik iki 6 000 Eur baudą, užkertanti kelia teisėsaugos institucijoms taikyti kriminalinės žvalgybos priemones, nenumatanti laisvės atėmimo ar arešto bausmės paskyrimo galimybės, pašalinanti teistumo kaltininkui atsiradimo galimybę ir kt.), kuri iš esmės neatitinka tokios nusikalstamos veikos pavojingumo

pobūdžio ir ja sukeliama pavojingų padarinių visuomenės saugumui. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad su kontrabanda susijusiuose nusikaltimuose baudžiamosios atsakomybės griežtumas ir pobūdis galiojančiame baudžiamajame įstatyme visiškai nepriklauso nuo daiktų net ir aiškiai pavojingesnio ir papildomas pasekmes sukeliamo gabenimo būdo, kuris savaime sukelia dar papildomas pavojingas pasekmes, nesuderinamas su visuomenės saugumo, transporto eismo saugumo ar viešosios tvarkos užtikrinimu, kas neatitinka šių dienų naujais kontrabandos metodais sukeliama finansinių padarinių, bet ir sukeliamo pavojaus visuomenės saugumui, kuris pasireiškia ne tik tuo, kad į Lietuvos rinką gali patekti ar jau neteisėtai patenka akcizinės ar ribotos apyvartos ar draudžiami daiktai, bet ir sukeliamas realus sisteminis pavojus nacionaliniam saugumui svarbiems objektams, civilinės aviacijos saugumui, įvyksta nuoseklūs pavojingi incidentai Vilniaus ir Kauno oro uostuose, bauginama visuomenė, sukeliamas nepasitikėjimo valstybės institucijomis jausmas.

Atsižvelgiant į ta, kad cigarečių kontrabandos meteorologiniais balionais gabenimas tapo pagrindiniu šiuolaikinės kontrabandos gabenimo būdu, papildomai sukeliančius esminius iššūkius visuomenės saugumui, Nacionalinio saugumo komisija 2025 m. spalio 27 d. sprendimu¹ konstatavo, kad galiojantis baudžiamosios atsakomybės už kontrabandą reglamentavimas iš esmės neatitinka nauju kontrabandos būdu sukeliama pavojingų padarinių ir siekiant cigarečių kontrabandos meteorologiniais balionais situacijos suvaldymo, reikalingos baudžiamojo įstatymo nuostatų, susijusių su kontrabandos reglamentavimu, esminės korekcijos, kuriomis privaloma: a) nustatyti griežtesnę baudžiamąją atsakomybę už akcizinių prekių (net ir tokių kiekių, kurių neteisėtas gabenimas šiuo metu užtraukia tik administracinę atsakomybę) kontrabanda visuomenei pavojingesniu būdu; b) vadovaujantis sistemiškumo principu ir užkardant ateityje galimas nusikalstamas veikas, horizontaliai reglamentuoti griežtesnę atsakomybę ne tik už akcizinių prekių, bet už bet kokių prekių, daiktų ar medžiagų (t. y. narkotinių ir psichotropinių medžiagų, ginklų, šaudmenų, radioaktyviųjų medžiagų ir pan.) kontrabandą visuomenei pavojingu būdu; c) siekiant atgrasyti asmenis nuo šiuo metu visuomenės saugumui keliančių pavojų nusikalstamų veikų bei pasiųsti aiškų valstybės signalą kontrabandą vykdančioms organizuotoms grupėms, atsisakyti baudos bausmės, kaip neadekvačios, neveiksmingos ir neatgrasančios priemonės, taikymo už visuomenei pavojingas kontrabandos veikas.

3.2. Kalbant apie teisinės atsakomybės taikymą, susijusį su pažeidimais civilinės aviacijos srityje, ji gana išsamiai reglamentuota Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse², tačiau BK šiuo metu iš esmės apsiribojama atsakomybe už tarptautinių skrydžių taisyklių pažeidimą, kuri taikoma tik ekipažo nariams (BK 279 str.). Kitaip tariant, baudžiamasis įstatymas, apskritai nenumato nuoseklios baudžiamosios atsakomybės už Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytas bepiločių orlaivių ir bepiločių orlaivių sistemų, naudojimo taisyklių pažeidimus, jeigu dėl to atsiranda pavojingi padariniai. Manytina, kad galiojantis teisinis reguliavimas baudžiamosios teisės srityje šiuo aspektu stokoja aiškumo ir nuoseklumo tais atvejais, kai padaromi pažeidimai, susiję su bepiločių orlaivių, įskaitant meteorologinius balionus, naudojimu, keliantys reikšmingas grėsmes ir pasekmes civilinės aviacijos saugumui, o tai nebeatitinka šių dienų visuomenės saugumui keliamų grėsmių, kuriems veiksmingai užkardyti būtinas adekvatus ir proporcingas baudžiamosios teisės, kaip *ultima ratio* priemonės, atsakas.

Kalbant ne tik apie bepiločių orlaivių neteisėto panaudojimo pažeidimais sukeliamos grėsmės civilinės aviacijos saugumui, horizontaliu aspektu žiūrinti, pastabėtina, kad šiuo metu apskritai egzistuoja baudžiamosios atsakomybės už tyčinius transporto eismo tvarkos ar saugumo taisyklių pažeidimus, sukėlusius pavojingus padarinius, reglamentavimo spragą BK, nenumatančio baudžiamosios atsakomybės taikymo galimybės už tokius pažeidimus, sukėlusius pavojų žmogaus

¹ Nacionalinio saugumo komisijos 2025 m. spalio 27 d. posėdžio metu konstatuota, kad dėl besikartojančių incidentų, susijusių su meteorologiniais balionais, kyla grėsmės Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui ir visuomenės rimčiai.

² Administracinė atsakomybė numatyta už tokius administracinius nusižengimus kaip, „Skrydžių saugos pažeidimas aerodromo apsaugos zonoje“ (ANK 385 str.); „Orlaivių naudojimo taisyklių pažeidimas“ (ANK 393 str.); „Oro erdvės naudojimo ir skrydžių taisyklių pažeidimas“ (ANK 394 str.); „Aviacijos saugumo reikalavimų pažeidimas“ (ANK 443 str.).

gyvybei ar sveikatai, nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiai įmonei, saugaus transporto eismo sutrikdymus arba viešosios tvarkos šiurkščius pažeidimus.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

4.1. BK projektu kriminalizuojamas atskiras kontrabandos nusikaltimų reglamentavimas, numatantis griežtesnę baudžiamąją atsakomybę už bet kokių prekių, daiktų ar medžiagų (akcizinės prekės, narkotinės ir psichotropinės medžiagos, ginklai, šaudmenys, radioaktyviosios ir cheminės medžiagos ir pan.) kontrabandą, jeigu vykdoma aiškiai pavojingesniu būdu, pažeidžiančiu pažeidžiant teisės aktų nustatytas specialias elgesio saugumo taisykles, dėl ko tokia veika sukeliama papildomi pavojingi padariniai – sukeliamas pavojus strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turintiems objektams, civilinės aviacijos saugumui, žmogaus gyvybei ar sveikatai arba sutrikdoma viešoji tvarka. Pažymėtina, kad BK projektu nėra siekiama įtvirtinti požiūrį, kad kontrabandinių daiktų gabenimas tam tikru būdu (meteorologiniais balionais, dronais, laivais, orlaiviais ar pan.) visuomet savaime pavojingesnis nei kiti daiktų neteisėto gabenimo būdai, tačiau akcentuojama aplinkybė, kad kontrabandos gabenimo būdas (nesvarbu, ar daiktai gabenami oru, žeme, po žeme, vandeniui ar pan.) yra pavojingesnis, esant dviem aplinkybėms:

a) kontrabandos gabenimo būdu pažeidžiamos teisės aktų nustatytas specialias elgesio saugumo taisyklės. Šis plačiai BK naudojamas (pvz., BK 132, 137, 188 straipsniai) nusikalstamos veikos pavojingumą didinantis požymis aktualus ir BK projektu kuriamai baudžiamojo įstatymo kontrabandos specialiajai normai, siekiant universaliai apimti ne tik šiuo metu plačiai paplitusius kontrabandos gabenimo oru, bet ir kitus potencialiai pavojingus veikos padarymo būdus, taip suteikiant BK projektu siūlomai BK normai universalumo požymį. Konkretūs pažeisti teisės aktai ir juose nurodytos saugumo taisyklės būtų nustatomos ad hoc atveju, t. y. pavyzdžiui, jeigu kontrabanda būtų gabenama oru, pažeidžiant specialias saugumo taisykles, toks pažeidimas būtų nustatomas, atsižvelgiant į oro erdvės organizavimo taisykles reglamentuojančius atitinkamus teisės aktus, jeigu kontrabanda būtų gabenama vandeniui – pažeidimas būtų nustatomas, atsižvelgiant į saugią laivybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus ir pan.;

b) kontrabandos gabenimo būdas sukelia papildomus nusikalstamus padarinius – realią grėsmę nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiai įmonei³, žmogaus gyvybei ar sveikatai arba buvo sutrikdytas saugus transporto eismas arba šiurkščiai pažeista viešoji tvarka. Pažymėtina, kad BK projektu siūloma griežtesnė baudžiamoji atsakomybė taikytina ne tik atvejais, kai kontrabandos gabenimas vykdomas (kontrabanda savaime užtraukia gana griežtą baudžiamąją atsakomybę), pažeidžiant specialias saugumo taisykles (papildomas kontrabandos nusikaltimų pavojingumą didinantis požymis), bet tik kai toks gabenimo būdas sukelia papildomus nusikalstamus padarinius (reali grėsmė visuomenės saugumui ar žmogaus gyvybei ar sveikatai), kurių sukėlimas (kita, ne kontrabandos veika) savaime baudžiamas baudžiamąja tvarka. Pažymėtina, kad grėsmė arba neteisėtas poveikis strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turintiems objektams yra baudžiamajam įstatymui gerai žinomas veikos pavojingumą didinantis požymis, įtvirtintas BK 178, 187, 196, 198, 250 straipsniuose, todėl šio požymio įtraukimas (performuluojant, atsižvelgiant į galiojančius Lietuvos teisės aktus) BK kontrabandos normos dispozicijose, atsižvelgiant į naujais kontrabandos metodais sukeliamas grėsmės visuomenės saugumui, yra visiškai pagrįstas. Kartu atkreiptinas dėmesys į tai, kad BK straipsnio dispozicijoje naudojamas nusikalstamus padarinius apibūdinantis požymis – sukėlė pavojų žmogaus gyvybei, sveikatai ar kitiems baudžiamojo įstatymo saugomiems vertybėms taip pat plačiai naudojamas baudžiamajame įstatyme (pvz., BK 250, 270, 277, 292 straipsniai), kaip baudžiamojo įstatymo saugomų gėrių apsaugos kriterijus, kuriam inkriminuoti būtina nustatyti realią grėsmę/pavojų sukėlusį elgesį. Atitinkamai, jeigu tokio pavojaus nebuvo ar realios žalos grėsmės BK saugomiems gėriams neatsiranda, asmeniui baudžiamoji atsakomybė nekyla. Kiekvienu konkrečiu atveju teismas taiko baudžiamąją atsakomybę, vadovaudamasis bendrais teisės principais ir vertindamas baudžiamosios atsakomybės prigimtį, konkrečioje byloje sprendžia, ar neteisėtais veiksmais buvo sukurta reali grėsmė žmogaus sveikatai,

³ Pažymėtina, kad šis nusikalstamos veikos požymis nustatomas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo nuostatas (2 str. 5 d.).

gyvybei ar kitiems saugomiems gėriams. BK siūlomu kontrabandos reglamentavimo pakeitimais kontrabandos nusikaltimų sudėtyse siūloma taip pat įtvirtinti pavojingus padarinius, susijusius su saugaus transporto eismo sutrikdymu. Siūlomi nusikalstami padariniai nėra naujovė baudžiamajame įstatyme, kadangi šis nusikalstamos veikos sudėties požymis yra BK XXXIX skyriaus saugomas objektas, kuris, atsižvelgiant į šiuolaikinės kontrabandos sukeltas grėsmes civilinės aviacijos, oro eismo ar skrydžių saugai ir galimas šia nusikalstama veika sukelsiančias grėsmes saugiam transporto eismui (pvz., kontrabandos prekės, gabenamos oru, nukrenta magistralėje ar kitoje judrioje transportų eismo dalyje, gabenant kontrabandą vandens transportu, pažeidžiamos saugumo taisyklės ir dėl to sutrikdomas vandens transportų eismas, sutrinka uosto veikla ar pan.), neabejotinai aktualus veiksmingam šiuolaikinės kontrabandos užkardymui. Atskirai akcentuotinas šiurkštaus viešosios tvarkos pažeidimo nusikaltimo sudėties požymis. Šiuo nusikalstamos veikos sudėties požymiu siekiama neapsiriboti šiuo metu egzistuojančios kontrabandos gabenimo oro balionais, pažeidžiant civilinės aviacijos saugumo reikalavimus, o suteikti naujai baudžiamojo įstatymo normai universalų pobūdį, suteikiant jai galimybę veiksmingai užkardyti galimai ateityje vykdomą kontrabandą kitais pavojingais būdais (pažeidžiant specialias saugumo taisykles), nepažeidžiant skrydžių saugos ar civilinės aviacijos saugumo, tačiau sukeliant kitus visuomenės rimties ar tvarkos šiurkščius pažeidimus. Baudžiamosios teisės doktrinoje viešoji tvarka suprantama kaip apimanti visuomenėje egzistuojančias viešojo elgesio taisykles, pagrįstas moralės ir pagarbos vienas kitam principais, skirtas užtikrinti visuomenės rimtį ir tvarką, civilizuoto tarp asmenų kylančių konfliktų sprendimo būdus, jėgos, agresijos netaikymas siekiant įgyvendinti savo interesus. Atsižvelgiant į šios sampratos plačią apimtį, baudžiamasis įstatymas numato atsakomybę už didesniu pavojingumu pasireiškiančius visuomenės rimties ir tvarkos pažeidimus (BK 284 straipsnis). Kita vertus, siekiant išgryninti pačius pavojingiausius viešosios tvarkos pažeidimo atvejus, kuriuos apibrėžus kontrabandos nusikaltimų dispozicijose būtų pagrįstas griežtos baudžiamosios atsakomybės taikymas, BK projektu siūloma numatyti baudžiamąją atsakomybę tik už kontrabandą, gabenamą pavojingesniu būdu, kuri papildomai šiurkščiai pažeidė viešąją tvarką. Šiurkštus viešosios tvarkos pažeidimas yra baudžiamajame įstatyme naudojamas nusikalstamos veikos sudėties požymis (BK 283 straipsnis), kuris yra vertinamasis, teismo nustatinėjamas ad hoc atveju, atsižvelgiant į konkrečias faktines bylos aplinkybes ir veiksmų pavojingumo laipsnį, cinizmą, amoralumą ir pan. Pažymėtina, kad paprastai šiurkščiais pripažįstami tokie pažeidimai, kai visuomenė šokiruojama, išgąsdinama, sustabdomas įprastinis gyvenimas (pavyzdžiui, lėktuvų, traukinių ar pan. išvykimo tarptautiniais maršrutais nustatytu laiku sustabdymas, institucijų ar įmonių darbo sutrikimas ir pan.) Atitinkamai, šiuo viešosios tvarkos pažeidimo ribojančiu kriterijumi išskiriami patys pavojingiausi viešosios tvarkos pažeidimo atvejai (kartu iš kuriamos baudžiamojo įstatymo normos eliminuojant nežymaus pavojingumo ar mažareikšmius atvejus), kurie ir kriminalizuojami, kaip nusikalstamos veikos padariniai.

Šios papildomos aplinkybės neabejotinai padidina bet kokių daiktų kontrabandos pavojingumo pobūdį ir laipsnį, todėl baudžiamasis įstatymas turi atspindėti šį pavojingumo pokytį bei tinkamai reaguoti į šiuolaikines kontrabandos gabenimo realijas, nustatydamas adekvačias ir atgrasančias laisvės atėmimo bausmes, atsižvelgiant į šiuolaikine kontrabanda sukeltus papildomus pavojingus padarinius. BK projekte nurodytus kontrabandos pavojingus padarinius, nukreiptus į visos visuomenės saugumą ar žmogaus prigimtines teises (sukeliama reali visuomenės saugumo pažeidimo grėsmė, pažeidžiamas strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių objektų apsaugos režimas, pažeidžiama transporto priemonių eismo sauga, šiurkščiai sutrikdoma viešoji tvarka, sukeliamos atitinkamos finansinės pasekmės), kurios didina veikos pavojingumo pobūdį bei išskiria pavojingumu tokios rūšies kontrabanda iš „įprastos“ kontrabandos gausos, siūloma nurodyti kontrabandos nusikaltimus reglamentuojančiuose straipsniuose kvalifikuotose sudėtyse. Pažymėtina, kad po baudžiamojo įstatymo reformos⁴ iš BK 199 straipsnio

⁴ 2023 m. balandžio 27 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 141, 156, 176, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 189, 190, 192, 195, 196, 197, 199, 199, 199, 199, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 224, 246, 248, 253, 255, 256, 267, 267, 277, 281 straipsnių ir xxix skyriaus pavadinimo pakeitimo, kodekso

taikymo srities pagal kontrabandą gabenamų daiktų rūši buvo išskirti ir sistemiškai (pagal nusikaltimo sudėties dalyką) sugrupuoti atitinkamuose BK skyriuose, kurių straipsnius, skirtus kontrabandos reglamentavimui, BK projektu ir yra siūloma sistemiškai koreguoti. Atsižvelgiant į tai, siekiant įgyvendinti Nacionalinio saugumo komisijos 2025 m. spalio 27 d. posėdyje priimtus sprendimus dėl horizontalaus kontrabandos reglamentavimo pakeitimo poreikio, BK projektu siūloma baudžiamajame įstatyme horizontaliai apjungti visų rūšių kontrabandos nusikalstamas veikas, kurios padaromos visuomenei pavojingesniu būdu, kiekvienos rūšies kontrabandos nusikaltimo sudėtyje konstruojant atitinkamą kvalifikuotą sudėtį, nustatant šių veikų padidintą pavojingumą atspindinčias atgrasančias kriminalines sankcijas, atsižvelgiant į kiekvienos rūšies kontrabandos nusikaltimo sankcijų dydžius, užtikrinant jų tarpusavio suderinamumą. BK projekto kontrabandos normos būtų taikomos bet kokios rūšies daiktų kontrabandai, kuri gabenama sukeliant visuomenei pavojingus padarinius, o, nesant šio požymio (pavojingo gabenimo būdo ir papildomų pavojingų padarinių), būtų taikomi (priklausomai nuo kontrabandą gabenamo dalyko), būtų nuosekliai taikomi bendrieji kontrabandos straipsniai.

Naujų BK projektu kriminalizuojamų nusikalstamų veikų baudžiamumas nustatomas, atsižvelgiant į galiojančios baudžiamojo įstatymo normas (BK 199, 199², 253², 256², 260¹, 266¹, 267², 267³ ir kt.) skirtas kontrabandos nusikaltimus reglamentuoti, tuo pačiu tam tikra apimtimi sugriežtinant siūlomas kriminalines bausmes⁵. Atsižvelgiant į tai, pavyzdžiui:

a) už „paprastų“ prekių, įskaitant akcizines prekes, kontrabandą BK projektu siūloma nuo 4 iki 8 m. laisvės atėmimo bausmė, atsižvelgiant į veika sukeliamas pasekmes nacionalinio saugumo interesams, atsisakoma baudos bausmės alternatyvos, kaip neproporcingos padaromų veikų pavojingumo pobūdžiui⁶. Pažymėtina, kad minimalus prekių kiekis BK normoje nėra nurodomas, todėl veikos, šiuo metu užtraukiančios tik administracinę atsakomybę (iki 7500 Eur prekių vertės) būtų baudžiamos baudžiamąja tvarka, suteikiant valstybei veiksmingas atsako priemones, kovojant su šiuo metu oru gabenama kontrabanda, kuria, kaip taisyklė, gabenamos iki 150 MGL vertės akcizinės prekės. Manytina, kad tokiais atvejais kaltininkui grėstų minimali laisvės atėmimo bausmė, tuo tarpu pavojingesniu būdu gabenant didesnius, įskaitant labai didelius, prekių kiekius skiriamą bausmę teismas galėtų didinti link griežčiausios bausmės;

b) už ginklų, šaudmenų, sprogmenų, radioaktyvių ar pavojingų cheminių medžiagų kontrabandą grėstų nuo 6 iki 10 m. laisvės atėmimo bausmė, kuri griežtėtų, priklausomai nuo gabenamų šių ribotos apyvartos daiktų kiekio;

c) pirmos kategorijos narkotinių ar psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrabandą grėstų nuo 4 iki 12 m. laisvės atėmimo bausmė, kuri griežtėtų, priklausomai nuo gabenamų šių draudžiamų daiktų kiekio;

d) už narkotinių ar psichotropinių medžiagų kontrabandą, pažeidžiant saugumo taisykles, būtų baudžiama 4 iki 18 m.⁷ laisvės atėmimo bausmė, kuri griežtėtų, priklausomai nuo gabenamų

papildymo 2532, 2562, 2601, 2661, 2672, 2673, 2764, 2821 straipsniais ir 186, 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas Nr. XIV-1925

⁵ Pavyzdžiui, nustatant sankciją už „paprastos“ kontrabandos, gabenant pavojingesniu būdu, sudėtį BK 199 straipsnio 4 dalies sankcija sugretinama su BK 199 straipsnio sankcijomis ir, atsižvelgiant į tai, kad, kaip minėta, kontrabandos gabenimas, pažeidžiant nacionalinio saugumo interesus, savaime yra ženkliai pavojingesnė veika, nei „paprasta“ kontrabanda, kaip minimali BK 199 straipsnio 4 dalies sankcijos riba naudojamas BK 199 straipsnio 1 dalyje nurodytos pagrindinės nusikaltimo sudėties maksimalus sankcijos dydis, kartu paliekant (atsižvelgiant į tai, kad kontrabanda gabenamų prekių dydžiai gali skirtis nuo nedidelių iki labai didelių) BK 199 straipsnio 4 dalies sankcijos maksimalias ribas, identiškas BK 199 straipsnio 3 dalies sankcijos maksimaliam dydžiui. Atitinkamai, vadovaujantis BK specialiosiomis kontrabandos normomis, konstruojamos ir kitų rūšių kontrabandos nusikaltimo sudėties sankcijos.

⁶ Pažymėtina ir tai, kad Nacionalinio saugumo komisijos 2025 m. spalio 27 d. posėdžio metu konstatuota, kad dėl besikartojančių incidentų, susijusių su meteorologiniais balionais, kyla grėsmės Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui ir visuomenės rimčiai, todėl šiems pavojingiems atvejams veiksmingai užkardyti kontrabandos reglamentavimas baudžiamajame įstatyme turėtų būti peržiūrėtas, numatant adekvačias laisvės atėmimo bausmes už visų rūšių (t. y. ne tik akcizinių prekių) kontrabandą, kai dėl jos gabenimo pavojingu būdu kyla grėsmė visuomenės saugumui.

⁷ Atkreiptinas dėmesys, kad 18 m. laisvės atėmimo bausmė, kaip maksimali taikytina bausmė už labai didelius kiekius narkotinių ar psichotropinių medžiagų kontrabandą, nėra naujadaras baudžiamajame įstatyme, kadangi identiška

šių draudžiamų daiktų kiekio (kuris, vadovaujantis BK 260¹ straipsnio nuostatomis, gali svyruoti nuo nedidelio iki labai didelio kiekio) ir pan.

BK projektu siūlomas naujas kontrabandos nusikaltimų reglamentavimas suteiks teisėsaugos institucijoms platesnes galimybes veiksmingai užkardyti šiuo metu plačiai paplitusius kontrabandos gabenimo atvejus. Nauja baudžiamojo įstatymo norma kartu su BK 24 ir 25 straipsniuose įtvirtintais bendrininkavimo institutais leis valstybei tinkamai reaguoti į šiuo metu organizuotų grupių vykdomą kontrabandą meteorologiniais balionais, suteikiant galimybes teisėsaugos institucijoms baudžiamąją tvarką bausti ne tik patį kontrabandinį prekių gabenimą, bet ir kitus nusikalstamus veiksmus, susijusius su kontrabandos gabenimo organizavimu (veikos organizatorius), kontrabandos krovinių paėmimu, pakrovimu, saugojimu, realizavimu ir pan. (veikos bendravykdytojai arba padėjėjai). Siūlomos baudžiamojo įstatymo nuostatos galimai, kaip ir bet kuria kita BK norma, susidurs su tam tikrais sunkumais (dėl abipusio teisinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose nebuvimo), patraukiant kaltininkus, esančius Baltarusijos teritorijoje, baudžiamojon atsakomybėn, tačiau ši aplinkybė nepašalina veiksmingos galimybės patraukti baudžiamojon atsakomybėn Lietuvos teritorijoje esančius veikos organizatorius, vykdytojus ir kitus bendrininkus. Kartu BK projekto baudžiamojo įstatymo norma, įgyvendindama BK 41 straipsnyje nurodytą bausmės paskirtį, manytina, veiksmingai užtikrins ir šiuo metu plačiai paplitusių kontrabandos nusikaltimų prevencijos funkciją, veiksmingai atgrasant potencialius kaltininkus nuo tokių nusikalstamų veikų padarymo.

4.2. BK siūloma tikslinti BK 282 straipsnio nuostatas, jame sistemiškai nustatant baudžiamąją atsakomybę transporto eismo tvarkos ar saugumo taisyklių pažeidimus, jeigu dėl to kilo pavojus žmogaus gyvybei ar sveikatai, nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiai įmonei arba buvo sutrikdytas saugus transporto eismas, arba šiurkščiai pažeista viešąją tvarką.

BK projektu siūlomu reglamentavimu užpildoma šiuo metu egzistuojanti baudžiamosios atsakomybės už tyčinius transporto eismo tvarkos ar saugumo taisyklių pažeidimus, sukėlusius pavojingus padarinius, reglamentavimo spragą, nenumatanti baudžiamosios atsakomybės taikymo galimybės už tokius pažeidimus, sukėlusius pavojingus padarinius. Šiuo nusikaltimu būtų kėsiamasi į geležinkelio, vandens, oro ar kelių transporto eismo saugą, be to, pažeidžiami ir kiti baudžiamojo įstatymo saugomi teisiniai gėriai – žmogaus gyvybė ir sveikata, nacionaliniam saugumui svarbių objektų apsauga, viešoji tvarka. Baudžiamoji atsakomybė pagal BK 282 straipsnio 2 dalį kyla už bet kurios transporto priemonės rūšies – geležinkelio, vandens, oro arba kelių – eismo tvarkos ar saugumo taisyklių, kurios apima bet kurios rūšies transporto priemonės eismo tvarką ar saugumą Lietuvos Respublikos įstatymuose ir poįstatyminiuose teisės aktuose reglamentuojančias taisykles, pažeidimą, jeigu tai sukėlė BK projekte nurodytus pavojingus padarinius (siūloma materialinė nusikaltimo sudėtis). Pažymėtina, kad BK projektu siūloma horizontali plačios apimties norma visiškai apima ir šiandienai aktualius bepiločių orlaivių, įskaitant nepilotuojamuosius balionus, panaudojimo ar naudojimo taisyklių pažeidimus, kuriais sistemingai sutrikdoma oro uostų veikla ar oro eismas. Pažymėtina, kad BK projekte numatytos veikos, sukėlusios pavojingiausias padarinius, būtų pripažįstamos nusikalstamomis tik tais atvejais, kai kaltininkas veikia tyčine kaltės forma – jis suvokia pavojingą nusikalstamos veikos pobūdį, numato, kad dėl jo veikimo ar neveikimo gali atsirasti BK projekte numatyti padariniai, ir jų nori ir siekia arba sąmoningai leidžia šiems padariniams kilti. Pažymėtina, kad būtent tyčinės kaltės požymis leidžia tinkamai pagrįsti BK 282 straipsnio 2 dalies sankcijos proporcingumą bei išgryninti tik pačias pavojingiausias veikas transporto eismo saugumui, pašalinant iš BK projektu siūlomos normos mažareikšmius atvejus, žmogiškas klaidas, visus neatsargius atvejus (įskaitant BK reglamentuotas panašias neatsargias veikas), kuriuos šiuo metu reglamentuoja ANK nuostatos, skirtos transporto eismo saugumui užtikrinti. Pažymėtina, kad BK projektu siūlomas reglamentavimas leidžia ne tik koncentruotis į šiuo metu pavojingiausias atvejus, susijusius su aviacijos saugumo bei skrydžių saugos pažeidimais, bei baudžiamojo įstatymo nuostatomis tinkamai reaguoti į smarkiai paplitusių nusikalstamų veikų (kontrabanda meteorologiniais balionais,

bausmė, kaip maksimali, numatyta ir už labai didelių narkotinių ar psichotropinių medžiagų kontrabandą ir kitais „įprastais“ jos gabenimo būdais (BK 260¹ str.).

dronų neteisėtas panaudojimas, sukeltas pasekmes oro eismo saugumui ir pan.) pavojingumą bei keliamas grėsmes civilinės aviacijos ir nacionaliniam saugumui, bet ir leidžia BK įtvirtinti horizontalią plataus pobūdžio normą, skirta kriminalizuoti pavojingus transporto eismo tvarkos ir apsaugos taisyklių tyčinius pažeidimus, sukėlusius pavojingus padarinius, kurios baudžiamasis įstatymas iki šiol nėra numatęs. Taip pat siūlomas reguliavimas leis taikyti veikų pavojingumui adekvačias ir proporcingas baudžiamosios atsakomybės, kaip ultima ratio priemones, šiuo aspektu prisidedant prie šiuo metu itin aktualių ir smarkiai paplitusių nusikalstamų veikų veiksmingesnio užkardymo. Siūlomas teisinis reguliavimas taip pat užtikrina atitiktį esamai visuomeninių santykių būklei ir galimam jų vystymuisi (aktualumo aspektas).

Sistemiškai įvertinus BK projektu siūlomą reglamentavimą šiuo metu smarkiai paplitusios kontrabandos meteorologiniais balionais, sukeltas pavojų visuomenės saugumui bei sutrikdant oro uostų veiklą ar oro eismą, kontekste, pažymėtina, kad tokie kontrabandos atvejais būtų kvalifikuojami pagal naujas kontrabandos nusikaltimų sudėčių kvalifikuotas sudėtis, o tuo tarpu, jeigu oro uostų veikla ar oro eismas būtų sutrikdoma neteisėtai panaudojant dronus ar kitus bepiločius orlaivius arba, jeigu meteorologiniais balionais (sutrikdant oro uostų veiklą ar oro eismą) būtų gabenamos ne kontrabandos prekės, o kiti daiktai (akmenys, šiukšlės ar pan.), veikos būtų kvalifikuojamos pagal BK 282 straipsnio 2 dalį. Tuo tarpu, jeigu kaltininko veikimas arba neveikimas BK 282 straipsnio 2 dalyje kriminalizuojamų veikų kontekste sukeltų sunkesnius BK projekte nenumatytus padarinius (pvz., avariją, žmogaus žūtį, sunkų sveikatos sutrikdymą ar pan.), tokia veika (priklausomai nuo kaltės formos) būtų kvalifikuojama pagal kitus BK straipsnius, numatančius (griežtesnę) baudžiamąją atsakomybę už šių svarbesnių teisinių gėrių pažeidimą.

4.3. KŽĮ projektu siūloma numatyti galimybę taikyti kriminalinės žvalgybos priemones už BK 282 straipsnio 2 dalyje nurodytas veikas, kurios yra būtinos, siekiant veiksmingas apsaugoti visuomenės saugumą, žmogaus sveikatą ir gyvybę, viešąją tvarką nuo tokio pobūdžio nusikalstamo kėsینimosi.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai turės teigiamos įtakos užkardant kontrabandos gabenimą oru bei valdant grėsmes aviacijos saugumui.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Neigiamų pasekmių verslo sąlygoms ir jo plėtrai nenumatoma, priešingai, priimti įstatymai teigiamai paveiks verslo sąlygoms ir plėtrai, kadangi jais siekiama veiksmingiau kovoti su nelegalia kontrabandinių prekių apyvarta Lietuvos rinkoje.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus keičiamus įstatymus, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nėra nustatomos naujos ar keičiamos esamos sąvokos, kurias reikėtų įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir yra suderinti su Europos Sąjungos dokumentais.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai

Priėmus įstatymus, įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymams įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ar kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektams buvo gautos ir įvertintos Susisiekimo, Finansų, Krašto apsaugos ir Teisingumo ministerijų, Generalinės prokuratūros, Teisėjų tarybos išvados.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Kontrabanda“, „akcizais apmokestinamas prekės“, „aviacija“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Kaip matyti iš aiškinamajame rašte nurodytų kontrabandos, gabenamos oru, tendencijų ir su tuo susijusių grėsmių civilinei aviacijai (kartu ir visai visuomenei), akivaizdu, kad dabartinės kodeksuose numatytos teisinės priemonės, skirtos ginti žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus nuo tokių pavojingų veikų, yra vertintinos kaip nepakankamos, taikytina teisinė atsakomybė už tokio pobūdžio pažeidimus neatitinka nusikalstamų veikų pavojingumo pobūdžio, juo labiau, kad grėsmę keliantys kontrabandos gabenimo būdai gali neapsiriboti vien tik gabenimu oro keliu arba vien tik akcizinėmis prekėmis. Todėl iškyla neatidėliotinas poreikis griežtinti baudžiamąją atsakomybę siekiant valstybei numatyti veiksmingas šiuolaikinės kontrabandos užkardymo priemones tais atvejais, kai pažeidžiamos teisės aktų nustatytos specialios elgesio saugumo taisyklės ir dėl to kyla pavojus nacionaliniam saugumui. Šiuo tikslu prašoma Lietuvos Respublikos Seimą Įstatymų projektus svarstyti skubos tvarka.